

Täysistunto

Torstai 28.5.2026 klo 16.00—19.27

6. Valtioneuvoston selonteko: Pitkän aikavälin ilmastosuunnitelma

Valtioneuvoston selonteko VNS 11/2025 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 11/2026 vp

Ainoa käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Nyt päätetään talousvaliokunnan mietinnön TaVM 11/2026 vp pohjalta kannanotosta selonteon johdosta.

Talousvaliokunnan puheenjohtaja Vilhelm Junnilan esittelypuheenvuoron jälkeen keskustelu käydään etukäteen pyydettyjen puheenvuorojen osalta nopeatahtisena. Valtioneuvoston edustajalle varataan mahdollisuus käyttää viiden minuutin puheenvuoro. Muiden etukäteen varattujen puheenvuorojen pituus on enintään viisi minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että myös nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeen pidettävät puheenvuorot ovat enintään viisi minuuttia. Lisäksi voin myöntää vastauspuheenvuoroja.

Tähän palautekeskusteluun varataan ensi vaiheessa enintään yksi tunti. Jos puhujalistaa ei ehditä käydä loppuun asti, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan tuttuun tapaan muiden asiakohtien jälkeen. — Keskustelu alkaa. Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Junnila, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.28 **Vilhelm Junnila ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pitkän aikavälin ilmastosuunnitelma on osa ilmastolain suunnittelujärjestelmää. Tässä kokonaisuudessa sen tarkoituksena on esittää skenaarioita taakanjako-, päästökauppa- ja maankäyttösektorin yhteenlaskettujen kasvihuonekaasujen päästöjen ja poistumien kehityksestä tulevan ilmast- ja energiapolitiikan valmistelun ja valintojen taustaksi. Näitä suunnitelmia varten on laadittu monitieteellisenä yhteistyönä neljä vaihtoehtoista tulevaisuusskenaariota.

Pitkän aikavälin ilmastosuunnitelman tarkoituksena ei sinänsä ole esittää tai linjata yksittäisiä politiikkatoimia tai edes ottaa kantaa siihen, mikä vaihtoehtoisista skenaarioista olisi toivottava tai mitkä toimialakohtaiset etenemisvaihtoehdot olisivat parhaita. Suunnitelma ei sen vuoksi sisällä myöskään vaikutusarvioita. Sen tehtävä poikkeaa siten lähitulevaisuuden politiikkalinjauksia esittelevistä suunnitelmista eli eilen esitellystä energia- ja ilmastostrategiasta, keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelmasta ja maankäyttösektorin ilmastosuunnitelmasta. Näistä suunnitelmista talousvaliokunta on esittänyt erillisen arvionsa antamissaan mietinnöissä ja lausunnoissa.

Tätä selontekoa talousvaliokunta tarkastelee toimialansa mukaisesti erityisesti taloudellisen toimintaympäristön näkökulmasta. Suunnitelmaa on arvioitu varsin laajasti myös ta-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2026 vp

lousvaliokunnan saamista erikoisvaliokuntien lausunnoissa, jotka muodostavat osaltaan taustaa arvioinnille ja jotka on otettu huomioon tässä mietinnössä.

Arvoisa puhemies! Suunnitelman pitkän aikavälin skenaariot esittävät neljä vaihtoehtoista kehityssuuntaa kohti kestäväää ja vähähiilistä yhteiskuntaa. Skenaarioita määrittävät yhteiskunnan muutoksen ohjautuminen joko poliittisen sääntelyn tai markkinatoimijoiden kautta sekä toisaalta arvojen jatkuvuus tai muutos. Näiden perusteella muodostuvat skenaariot kuvaavat erilaisia painotuksia tai valintoja: kansallinen ja EU:n omavaraisuus, ekologinen kestävyys ja globaali tasa-arvo, markkinavetoinen vihreä kasvu tai alueellisen tasa-arvon ja kansalaisten hyvinvoinnin edistäminen. Nykyiseen arvomaailmaan ja normeihin perustuvia skenaarioita ovat Suomi edellä -skenaario, markkinat edellä -skenaario, ympäristö edellä -skenaario ja yhteiskunta edellä -skenaario, jotka perustuvat muuttuneisiin arvoihin ja normeihin.

Selonteossa on arvioitu, että mikään vaihtoehtoisista skenaarioista ei edusta todennäköistä tulevaisuudenkuvaa, vaan määrittämällä skenaarioiden painotukset eri tavoin tutkijat pyrkivät kuvaamaan pikemminkin ääriskenaarioita, jotka kuitenkin voisivat jossain määrin toteutua vuoteen 2055 mennessä. Todennäköinen pitkän aikavälin kehitys riippuu kuitenkin merkittävästi globaalista talouden, teknologian sekä politiikan kehityksestä, ja tämän pitkän aikavälin kehityksen on todennäköisesti arvioitu olevan esitettyjen skenaarioiden välissä.

Suunnitelma antaa Suomen mahdollisista päästövähennyspoluista varsin myönteisen tulevaisuudennäkymän. Hiilinegatiivisuuden ennen vuotta 2050 Suomi saavuttaisi kaikissa näissä skenaarioissa. Ilmastolain asettamat kasvihuonekaasujen kokonaispäästöjen vähennystavoitteet vuosille 30, 40 ja 50 pystyttäisiin saavuttamaan kaikissa muissa paitsi Suomi edellä -skenaariossa. Vuoden 2035 hiilineutraaliustavoite saavutetaan sen sijaan ainoastaan ympäristö edellä -skenaariossa.

Esitettyjen skenaarioiden on talousvaliokunnan asiantuntijakuulemisessa arvioitu olevan yleisesti ottaen laadukkaasti valmisteltuja ja kuvaavan kattavasti erilaisia vaihtoehtoisia kehityssuuntia. Energiantuotannon ja -kulutuksen päästöt vähenevät kaikissa skenaarioissa merkittävästi erityisesti uusiutuvan energian osuuden kasvun ja sähköistymiskehityksen kautta. Tämä kehityskulku jatkaa jo toteutunutta päästövähennyskehitystä ja on hyvin linjassa kansainvälisenkin skenaariotutkimuksen kanssa. Valiokunta toteaa kuitenkin, että suunnitelman tarkoituksenmukaisuuteen vaikuttaa merkittävästi tietopohjan ajantasaisuus. Asiantuntijalausunnon mukaan suunnitelman hyväksymisen jälkeen esimerkiksi metsien tietopohjassa ja mallinnuksessa on tapahtunut merkittäviä muutoksia.

Talousvaliokunnan asiantuntijakuulemisessa on arvioitu erityisesti päästökaupparektorin päästökehityksen pitkän aikavälin skenaarioiden näkymien olevan konservatiivisia, etenkin jos puhtaan siirtymän investoinnit Suomessa kehittyvät myönteisesti. Tämä koskee erityisesti perusskenaarion arvioita päästötaseen kehityksestä, ja on arvioitu, että hallituksen harkitsemissa politiikkatoimia ja joitain ylimääräisiä mutta sinällään vaikutukseltaan pieniä toimia sisältävä politiikkaskenaario voi kuitenkin olla lähempänä Suomen todellista tulevaa päästökehitystä.

Selonteon skenaariot mukailevat nykyistä elinkeinorakennetta eivätkä siksi kata kaikkia mahdollisia tulevaisuuden kehityskulkuja. Talousvaliokunnan asiantuntijakuulemisessa on tuotu esille, että nyt esitettyjen lisäksi selontekoon olisi ollut perusteltua sisällyttää myös tavoitteellisempi skenaario, joka korostaisi esitettyä enemmän Suomen vahvuuksia ja potentiaalia puhtaan siirtymän toimijana.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2026 vp

Asiantuntijakuulemisessa on kiinnitetty huomiota myös siihen, että fossiilittoman liikenteen tiekartassa vuonna 22 asetettuun tavoitteeseen liikenteen päästöttömyydestä vuonna 2045 ei kotimaan liikenteen osalta päästä yhdessäkään skenaariossa. Myös liikenne- ja viestintävaliokunta on kiinnittänyt lausunnossaan kriittistä huomiota siihen, ettei suunnitelmassa ole laadittu erillistä skenaariota, jossa kyseinen tavoite edes saavutettaisiin, sillä tällainen tarkastelu mahdollistaisi vaihtoehtoisten, ilmastotavoitteet saavuttavien polkujen ja keinojen vertailun. Talousvaliokunta korostaa valiokunnan asiantuntijakuulemisessa esitettyä arviota siitä, että liikenteen päästöjen vähentämiseen ja vauhdittamiseen erilaisin tukitoimenpitein on syytä varautua pitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnittelussa liikenteen ja logistiikan kilpailukyvyistä ja kotitalouksien ostovoimasta huolehtien.

Arvoisa puhemies! Talousvaliokunta on monissa yhteyksissä, viimeksi kansallista energia- ja ilmastostrategiaa arvioidessaan, kiinnittänyt kriittistä huomiota ilmastopolitiikan suunnittelujärjestelmän monimutkaisuuteen ja siihen liittyvien eri selontekojen muodostamaan kokonaisuuteen. Nyt tarkasteltavaa selontekoa arvioidessaan myös ympäristövaliokunta on todennut, että selonteko annettiin eduskunnalle muiden ilmastolain edellyttämien suunnitelmien jälkeen eikä pitkän aikavälin suunnitelman ja muiden suunnitelmien välillä vaikuta olevan sinällään edes sisällöllistä yhteyttä. Tässä kokonaisuudessa pitkän aikavälin ilmastosuunnitelma jää sen vuoksi aika irralliseksi osaksi, jolla ei vaikuta olevan vaikutusta ilmastopolitiikan toimenpiteiden suunnitteluun. Talousvaliokunta pitää tärkeänä arvioida jatkossa suunnitelmasisältöä ja ajoitusta suhteessa muihin ilmastolain mukaisten suunnitelmien valmisteluun. Järjestelmää on virtaviivaistettava, ja tätä tarvetta korostaa myös se, että käsillä olevan suunnitelman lisäksi Suomen on laadittava vielä erillinen EU:n lainsäädännön mukainen pitkän aikavälin strategia. Mahdollisuutta yhdistää kansallinen pitkän aikavälin ilmastosuunnitelma ja EU-lainsäädännön edellyttämä suunnitelma tulisi harkita.

Talousvaliokunta pitää pitkän aikavälin ilmastosuunnitelmaskenaarioita laadukkaasti laadittuina, ja ne avaavat varsin hyvin erilaisia tulevaisuuden kehityskulkuja, joskin tietopohjan ajantasaisuudessa on haasteita. Samalla ne ovat tietyiltä osin varsin konservatiivisia ja mukailevat nykyistä elinkeinorakennetta. Talousvaliokunta yhtyy myös asiantuntijakuulemisessa esitettyyn arvioon siitä, että päästökehityksen ohella olennaista olisi skenaarioiden ja menetelmien taloudellisten vaikutusten tarkastelu. Menetelmien tarkastelun osalta kehitysnäkymistä puuttuvat lähes kokonaan kvantitatiiviset arviot menetelmien kustannuksista ja kustannuskehityksestä sekä investoinneista ja mittakaavoista sähköistymistä ja biogeenisen hiilidioksidin nykyistä kokonaistuotantoa lukuun ottamatta. Vaikka tämän tarkoituksena ei ole politiikkatoimien linjaaminen, tällaiset arviot edesauttaisivat kokonaiskuvan muodostamista.

Talousvaliokunta on korostanut useissa asiayhteyksissä teknologianeutraliteetin, kustannustehokkuuden ja markkinaehtoisuuden lähtökohtia ilmastopolitiikan ja sen sääntelyjärjestelmän suunnittelussa. Nämä muodostavatkin lähtökohdat myös toimivalle taloudelliselle toiminta- ja investointiympäristölle. Päästövähennykset nimittäin perustuvat investointeihin, jotka edellyttävät myös sääntelyltä vakautta ja ennakoitavuutta. Pitkän aikavälin kehitys ja myös eri skenaarioiden toteuttamiskelpoisuus kytkeytyvät mahdollisiin EU:n ilmastosääntelyn muutoksiin. Talousvaliokunta korostaa myös tältä osin sääntelyn ennakoitavuuden merkitystä ja painottaa erityisesti toimivan päästökauppajärjestelmän merkitystä keskeisenä ohjauskeinona.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2026 vp

Arvoisa puhemies! Talousvaliokunnan mietintö on yksimielinen, ja yksimielisenä kannanottoehdotuksena on myös, että eduskunnalla ei ole huomautettavaa selonteon johdosta ja että eduskunta hyväksyy kannanoton selonteon VNS 11/25 johdosta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset valiokunnan puheenjohtajalle. — Sitten ministeri Multala, olkaa hyvä, viisi minuuttia.

18.38 Ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala: Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitos talousvaliokunnan puheenjohtajalle, edustaja Junnilalle, valiokunnan mietinnön esittelystä. Ja kiitos myös teille kaikille, jotka olette täällä käsittelemässä tätä suunnitelmaa siitä huolimatta, että Suomi pelaa jääkiekon MM-kilpailuissa puolivälierissä ja johdamme tällä hetkellä 3—1.

On muuten hienoa sekin, että valiokunta pitää pitkän aikavälin suunnitelman skenaarioita laadukkaasti laadittuina. Kuten lähetekeskustelussa korostin, työ- ja elinkeinoministeriön johdolla valmistellussa pitkän aikavälin ilmastosuunnitelmassa on kartoitettu kasvihuonepäästöihin ja nielujen aikaansaamiin poistumiin vaikuttavia mahdollisia yhteiskunnan ja teknologioiden kehityskulkuja tulevan ilmasto- ja energiapolitiikan valmistelun ja valintojen taustaksi. Mikään skenaarioista ei edusta todennäköistä tulevaisuudenkuvaa, vaan määrittämällä skenaarioiden painotukset eri tavoin on pyritty kuvaamaan pikemminkin ääriskenaarioita, jotka kuitenkin voisivat jossain määrin toteutua vuoteen 2055 mennessä. Todennäköinen pitkän aikavälin kehitys riippuu merkittävästi globaalista talouden, teknologian sekä poliittisesta kehityksestä. Pitkän aikavälin kehitys on siten todennäköisesti näiden ääriskenaarioiden välissä. Suunnitelmassa ei oteta kantaa siihen, mikä vaihtoehtoista skenaarioista olisi toivottava tai mitkä toimialakohtaiset etenemisvaihtoehdot olisivat parhaita. Keskipitkällä aikavälillä vaikuttavia politiikkalinjauksia esitetään keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelmissa, kuten energia- ja ilmastostrategiassa, jota täällä eilen käsitelimme, sekä keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelmassa ja joka toinen vaalikausi laadittavassa maankäyttösektorin ilmastosuunnitelmassa.

Arvoisa puhemies! Nostan esille muutaman kohdan valiokunnan yksimielisestä mietinnöstä.

Valiokunta on nostanut esille Suomen suuren biogeenisen hiilidioksidin talteenoton potentiaalin. Tämä mahdollistaa vetytalouden hyödyntämisen sähköpolttoaineiden valmistuksessa ja päästövähennysten aikaansaamisen sektoreilla, joilla suora sähköistys ei ole mahdollista. Näistä keskeisiä ovat valiokunnankin mainitsema lento- ja meriliikenne sekä raskas tieliikenne. Valiokunta korostaa myös, että laajamittainen sähköistyminen edellyttää joka tapauksessa suuria panostuksia sähköjärjestelmän kehittämiseksi. Sähköistymisen edellytyksinä ovat kohtuuhintaisen ja päästöttömän sähköntuotannon toimitusvarma saataavuus sekä riittävä sähköverkkoinfrastruktuuri. Hallitus on linjannut osana omistajaohjausta kantaverkkoyhtiö Fingridin investointitason merkittävästä nostosta, joka on huomioitu kantaverkon kehittämissuunnitelmassa. Sähkön toimitusvarmuuden osalta työ- ja elinkeinoministeriö jatkaa sähköjärjestelmän toimitusvarmuutta parantavan tukimekanismin valmistelua eli talvienergiatukea kehysriihen linjausten mukaisesti.

Valiokunta nostaa esille maankäyttösektorin kasvihuonekaasulaskentaan liittyvät erittäin suuret epävarmuudet sekä itse laskentaan että luonnonolosuhteisiin liittyen. Ympäristöministeriö ja maa- ja metsätalousministeriö ovat käynnistäneet laajan tutkimushankkeen. HIKET-hanke kehittää uusia menetelmiä ja tietojärjestelmiä, joiden avulla hiilinie-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2026 vp

lujen tilaa voidaan seurata tarkemmin ja hyödyntää tietoa paremmin ilmastopäätöksenteossa.

Talousvaliokunta korostaa myös asiantuntijakuulemisessa esitettyä arviota siitä, että maankäyttösektorin päästökuilu on kurottava kiinni mahdollisimman hyvin, jotta kansantaloudelle koituvat kustannukset saadaan minimoitua. Pidän maankäyttösektorin toimia erittäin tärkeinä.

Valiokunta kiinnitti mietinnössä huomiota siihen, että suunnitelmassa ei ole esitetty arviota päästövähennysmenetelmien kustannuskehityksestä, investoinneista tai mittakaavoista. Näihin kysymyksiin liittyy mielestäni erittäin suuria epävarmuuksia näin pitkällä aikavälillä, ja sen vuoksi arvioita on myöskin erittäin haastavaa antaa. Myös tämänhetkinen tilanne on poikkeuksellinen maailmantalouden epävarmuuden ja geopoliittisen tilanteen vuoksi. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille. — Sitten menemme puhujalistaan. — Edustaja Hänninen.

18.42 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies, hyvät kollegat ja yleisö siellä lehtereillä ja nettien ääressä! — Varmaan siellä osa katsoo kyllä televisiosta jääkiekkoa. — Ilmastopolitiikkaa ei voi enää käsitellä irrallisena kokonaisturvallisuudesta. Valtioneuvoston ilmasoselonteot osoittavat, että ilmastomuutoksen hillintä ja turvallinen yhteiskunta kulkevat käsi kädessä. Suomen on tehtävä ilmastotyötä tavalla, joka vahvistaa kansallista kestävyyttä. Suomen vahvuus on ollut ja on jatkossakin puhdas, halpa ja luotettava energia. Se ei ole pelkkä ilmastosaavutus. Se on strateginen etu, joka suojaa meitä maailmanpoliittisilta painostusyrityksiltä ja turvaa suomalaisen teollisuuden kilpailukyvyn. Siksi energian omavaraisuus on nyt osa kokonaisuomaanpuolustusta.

Arvoisa puhemies! Suurin ilmastoturvallisuuden haaste liittyy maankäyttösektoriin. Suomi on runsasmetsäinen maa. Meidän on osattava hyödyntää paremmin metsiin liittyvää korkeaa osaamistamme. Nämä maankäyttösektorin haasteet eivät ole vain ympäristöongelma, ne ovat myös taloudellinen ja turvallisuuspoliittinen riski. Jos nieluvelvoite siirtyy taakanjakosektorin maksettavaksi, kustannukset voivat nousta tavalla, joka vie resursseja pois maanpuolustuksesta, huoltovarmuudesta ja kriittisestä infrastruktuurista. Tässä seisomme vakaasti. Suomen ilmastopolitiikka ei voi nojata ratkaisuihin, jotka romuttavat metsätalouden toimintakyvyn, vaarantavat investoinnit tai heikentävät huoltovarmuuttamme. Pelkät hakkuurajoitukset eivät turvaa ilmastoa eivätkä Suomen turvallisuutta, sen sijaan tarvitaan selontekojen esiin nostamia toimia. Tarvitsemme metsien kasvua lisääviä hoitomenetelmiä, metsätuhojen ennaltaehkäisyä ja tilannekuvan parantamista korkealla metsätaloudensaamisella.

Arvoisa puhemies! Suomen ilmastopolitiikassa on kyse myös turvallisuudesta. Suomen pitää olla tulevaisuudessa puhtaan energian suurvalta, ei suursääntelyn uhri. Ilmastotavoitteet saavutetaan teknologialla, markkinaehtoisilla ratkaisuilla ja investoinneilla, eivätkä ne saa nostaa kansalaistemme arjen kustannuksia tai heikentää huoltovarmuutta. Turve ja sen käyttömahdollisuus on tärkeä osa huoltovarmuuttamme. Hallitus panostaa hiilidioksidin talteenottoon, vetytalouteen ja puhtaan siirtymän teollisuushankkeisiin, jotka vahvistavat sekä ilmastoa että taloutta.

Ilmastopolitiikan on vahvistettava Suomen kykyä selviytyä kriiseistä. Tämä selonteko luo siihen perustan. Meidän tehtävämme on varmistaa, että ilmastoteot tehdään samalla

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2026 vp

linjalla kuin muutkin turvallisuuspoliittiset ratkaisut: realistisesti, taloudellisesti, vastuullisesti ja Suomen etua puolustaen. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Elo.

18.47 **Tiina Elo vihr:** Arvoisa puhemies! Käsittelemme tosiaan pitkän aikavälin ilmastosuunnitelmaa, joka on osa ilmastolain mukaista ilmastopolitiikan suunnittelujärjestelmää, ja kiva, että ministerikin on täällä paikalla näitä puheita kuulemassa ja niitä kommentoimassa.

Nyt esitetty suunnitelma tosiaan pohjaa neljään eri skenaarioon, jotka ovat luonteeltaan vaihtoehtoisia ja kuvaavat tosiaan osin epätodennäköisiäkin yhteiskunnallisia kehityskulkuja. Valiokuntakuulemisissa pidettiin ongelmallisena, että suunnitelmassa esitetään vain yksi skenaario, joka johtaa Suomen 2035-hiilineutraaliustavoitteen saavuttamiseen, eli tämän suunnitelman pohjalta ei ole mahdollista vertailla erilaisia toimivia päästövähennyspolkuja. Näin ollen voidaan perustellusti sanoa, että suunnitelma ei täytä ilmastolain velvoitteita.

Kestävän tulevaisuuden kannalta on ongelmallista myös se, että skenaariot mukailevat nykyistä elinkeinorakennetta ja tästä suunnitelmasta puuttuu kokonaan sellainen skenaario, joka korostaisi Suomen vahvuuksia ja potentiaalia vihreän siirtymän vauhdittajana ja sitä kautta kokoaan suurempana ilmastokriisin ratkaisujen edistäjänä. Pidän valitettavana sitä, että näiden vahvuuksien ja tämän potentiaalain maksimointia ei ole otettu tässä skenaariotyössä lähtökohdaksi. Oireellista on myös se, minkä valiokunnan puheenjohtajakin totesi, että missään suunnitelman skenaariossa ei päästä fossiilittoman liikenteen tiekartassa vuonna 22 asetettuun tavoitteeseen liikenteen päästöttömyydestä vuonna 2045.

Jos sitten ajatellaan tätä hallituksen ilmastopolitiikan seuraamista ja arviointia, niin on kyllä ongelmallista se, että me saadaan nämä suunnitelmat eduskunnan käsittelyyn, kun hallituskautta on jäljellä enää vajaa vuosi, eli ollaan jouduttu odottamaan niin tätä suunnitelmaa kuin sitten keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelmaa ja energia- ja ilmastostrategiaa. Ja sitten vielä, mikä tässä jo todettiin, tämä suunnitelma annettiin eduskuntaan näiden muiden suunnitelmien jälkeen, jolloin se jää irralliseksi, kun päinvastoin sen pitäisi ohjata näiden muiden suunnitelmien valmistelua. No, sitten vielä tämä maankäyttösektorin ilmastosuunnitelma. Tässä ministerikin totesi, että maankäyttösektorin päästöjen vähentäminen, maankäyttösektori, on tärkeää, mutta sitten tätä maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman päivytystä hallitus ei ole suostunut tekemään, vaikka jo alkukaudesta oli selvää, että tämä hiilinielun romahdus olisi sitä edellyttänyt, ja monet asiantuntijat ovat sitä myös peräänkuuluttaneet.

Tämä kokonaisuus valitettavasti osoittaa, että Orpon hallituksen ilmastopolitiikka on tarpeisiin nähden riittämätöntä, ja se, että tosiaan suunnitelmia on lykätty kerta toisensa jälkeen, on valitettavaa ja johtopäätös on se, että aidosti ei olla pääsemässä näillä suunnitelmilla ja tavoitteilla hiilineutraaliuteen 2035, vaan työt jäävät nyt sitten valitettavasti tältä osin seuraavan hallituksen harteille, eikä meillä tässä ilmastokriisin etenemisen tilassa olisi varaa heittää aikaa lainkaan hukkaan.

Arvoisa puhemies! Vuoden 2035 hiilineutraalisuustavoitteen saavuttaminen todella edellyttää selvästi nopeampaa kokonaispäästöjen nettovähennemää kuin mitä nyt on tapatumassa, ja tämä muutos on haasteellista toteuttaa pelkästään suorilla päästövähennyksillä ja teknisillä nieluilla. Kun aikaa on enää se alle kymmenen vuotta, niin tavoitteen saavut-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2026 vp

taminen edellyttää myös maankäyttösektorin nettonielujen merkittävää lisäämistä. Mutta tämä kokonaisuus ei nyt ole valitettavasti estänyt sitä, että Orpon hallitus on tehnyt ilmastopäästöjä lisääviä päätöksiä ja samaan aikaan kieltäytyy edes keskustelemasta hiilinielun kasvattamisesta hakkuumääriä maltillistamalla.

Arvoisa puhemies! Kun on kysytty lapsilta ja nuorilta, mihin kolmeen asiaan Suomen tulisi keskittyä juuri nyt, niin ilmastonmuutoksen ja luontokadon torjuminen nousi selvästi tärkeimmäksi. Meidän päättäjien tehtävä on osoittaa niin lyhyellä kuin pitkällä aikavälillä, että Suomi tekee osansa ja etenee määrätietoisesti kohti asetettuja tavoitteita, ennen kaikkea kohti sitä, että ilmaston kuumeneminen voidaan pysäyttää tasolle, joka mahdollistaa planeetan säilymisen elinkelpoisena myös tuleville sukupolville. Pitkän aikavälin ilmastosuunnitelma katsoo nimensä mukaisesti tulevaisuuteen, ja sen tehtävänä on osoittaa päätöksenteon pohjaksi niitä polkuja, joilla me saadaan ilmastokriisi torjuttua ja Suomen ilmastotavoitteet saavutettua. Tähän tarpeeseen tämä suunnitelma ei valitettavasti kykene vastaamaan.

Lopuksi totean, että jatkossa on varmistettava, että erilaiset ilmastosuunnitelmat muodostavat tarkoituksenmukaisen ja Suomen ilmastotoimia ohjaavan kokonaisuuden ja että ne käsitellään eduskunnassa siten, että suunnitelmat keskustelevalt keskenään ja varmistavat osaltaan Suomen hiilineutraaliustavoitteen saavuttamisen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kivelä.

18.52 **Mai Kivelä vas:** Arvoisa puhemies! Tosiaan tämä pitkän aikavälin ilmastosuunnitelma laadittiin nyt ensimmäistä kertaa, ja tässä suunnitelmassa tulisi ilmastolain mukaan esittää niitä skenaarioita, joilla voidaan vähentää kasvihuonekaasupäästöjä ja vahvistaa nieluja ja sopeutua ilmastonmuutokseen niin, että nämä ilmastotavoitteet saavutetaan. Mutta nyt tämä esitetty suunnitelma pohjaa näihin neljään niin sanottuun ääriskenaarioon, jotka ovat luonteeltaan vaihtoehtoisia ja kuvaavat monelta osin hyvin epätodennäköisiäkin yhteiskunnallisia kehityskulkuja.

Se kritiikin kärki tässä omassa puheessani on se, että tässä suunnitelmassa vain yksi näistä skenaarioista johtaa tämän vuoden 35 hiilineutraalisuustavoitteen saavuttamiseen eli vain yksi näistä skenaarioista on ilmastolain vaatimusten mukainen. Silloinhan ei ole millään tavalla mahdollista vertailla erilaisia toimivia keinoja ja päästövähennyspolkuja kuin tämän suunnitelman avulla. Samaa aikaan me tiedetään, että hallitus on monessa paikkaa ollut toimimaton ja päinvastoin jopa lisännyt päästöjä ja vaikeuttanut näiden tavoitteiden saavuttamista, jolloin me ollaan jäämässä yhä kauemmas sekä kansallisista että myös näistä kansainvälisistä ilmastotavoitteista. Eli ajattelen, että Suomen ilmastopolitiikan ei pitäisi nojata kehityskuviin, jotka jo lähtökohtaisesti rikkovat ilmastolakia. Ajattelen, että tämäkin suunnitelma sen takia vaatisi kyllä päivittämistä jo mahdollisimman pian, jotta se vastaisi paremmin sitä tarvetta, joka ilmastolaissa on sille määritelty.

Sitten tässä edellä edustaja Elo hyvin toi esille tätä muutakin kritiikkiä, mikä liittyy esimerkiksi tähän käsittelyaikatauluun, siihen, että nyt me ollaan jo kauden lopussa ja eihän meillä tässä käytännössä tämän suunnitelman kanssa, jos tätä kautta ajattelee, ole enää paljon mitään tehtävissä.

Sitten talousvaliokuntakin tässä mietinnössä siteeraa ympäristövaliokuntaa, jossa nostetaan esille tämä, että tämän pitkän aikavälin suunnitelman ja näiden muiden suunnitelmien välillä ei vaikuta olevan mitään sisällöllistä yhteyttä, joten tämä kokonaisuuskin on hie-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2026 vp

man huhera. Eli tässä kriitikkinä on se, että tämä jää tällaiseksi irralliseksi, jolloin sillä ei sitten ole kovin paljon käyttöarvoa tässä meidän järjestelmässä. Eli ajattelen, että tämä ei ole kovinkaan käyttökelpoinen ja uskottava. Toivon, että me aidosti parannetaan myös tätä järjestelmää, millä me yritetään näihin ilmastotavoitteisiin päästä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kallio.

18.55 Vesa Kallio kesk: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Kuten täällä valiokunnan puheenjohtaja toi esille, tämä mietintö on tosiaan yksimielinen, eikä siihen oikeastaan sen enempää. Niitä kriittisiä kohtia tuli myös siellä esille, niin kuin on tullut näissä muissakin puheenvuoroissa.

Kiitos myös ministerille, että olette täällä paikalla. Ei ollut tarkoitus siitä Fingridistä mainita, mutta kun toitte sen esille, niin kyllä me edelleen itäisessä Suomessa hieman ollaan huolissaan siitä, mikä se Fingridin todellinen tahto siellä investointeihin on, koska se uusiutuvan energian tuotanto on kriittinen tekijä meillä investointien liikkeelle lähtöön.

Vaikka varsinaista kritiikkiä tähän itse mietintöön ei ole mutta on mahdollisuus puhua puurakentamisesta, niin käytän tilaisuuden hyväkseni. Siellä suunnitelmaluonnoksen palautteessahan oli maininta, että puutuotteiden ja puurakentamisen roolia päästövähennys- ja nieluratkaisuna olisi myös voinut käsitellä suunnitelmaluonnoksessa enemmän, niin että tästä jokunen sana:

Tämä puurakentaminen on ollut hieman semmoinen ihmetyksen aihe täällä. Siitä aika paljon puhutaan myönteisessä mielessä, mutta ihan hirvittävästi ei ole nähtävissä semmoisia konkreettisia toimenpiteitä. Otan joitain tutkimuksia tässä siihen liittyen esille, joista kaksi on Tampereen yliopiston rakennetun ympäristön tiedekunnassa tehtyjä tutkielmia. Ensimmäinen on tällainen Markus Lehtosen Kannattaako puusta rakentaa Suomessa?, ja siinä todetaan, että Suomessa metsien kasvu riittää hyvin kattamaan rakennusteollisuuden tarvitseman puumäärän. Lehtosen mukaan Suomesta ei puu lopu rakentamalla puurunkoisia taloja ja rakennusteollisuus voisi lisätä merkittävästi puun käyttöä. Tutkielmassa todetaan edelleen, että puurakentamisella on mahdollista vähentää merkittävästi rakentamisen kokonaishiilipäästöjä. Erityinen merkitys tutkielman mukaan on pitkäaikaisten hiilivarastojen muodostumisen ja korvausvaikutusten kannalta. Rakennettaessa puusta muodostuu kymmenien ja jopa satojen vuosien ikäisiä hiilivarastoja, jotka ovat pois ilmakehän hiilestä. Lehtosen tutkielman johtopäätökset ovat, että puurakentamisen korvausvaikutus muodostuu siitä, että käyttämällä puusia rakennustuotteita voidaan korvata muista rakennusaineista valmistettuja tuotteita ja näin laskea rakentamisen kokonaishiilijalanjälkeä merkittävästi. Puurakentamisen kasvua jarruttaviksi tekijöiksi Lehtosen tutkielmassa todetaan rakennusalan tiedon ja kokemuksen puute korkean puurakentamisen osalta, puutteellinen puurakennustuotteiden standardointi sekä puurakennushankkeiden kokeminen taloudellisena riskinä.

Arvoisa puhemies! Toinen samaisen Tampereen yliopiston tutkimuksista on Karoliina Alatalon tutkielma Kokemuksia 2000-luvun alun Suomen suurista puukouluista. Siinä ovat esimerkkeinä Pudasjärven, Tuupalan ja Mansikkalan koulut. Siellä tutkittiin, miten puun käyttö koulurakennuksessa näkyy ja miten se koetaan. Tästä tutkielmasta ilmenee, että uusien koulujen rakentamisen taustalla on usein entisen koulun sisäilmaongelma, halu tukea paikallista toimijaa ja toimia ekologisesti sekä arkkitehtuurin yhteneväisyys. Käyttäjälautteissa kaikissa kouluissa painottuivat sisäilma, akustiikka ja viihtyvyys. Kävi myös

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2026 vp

ilmi, että puu koettiin terveellisenä ja miellyttävänä vaihtoehtona sisäilmaongelmien jälkeen. Kunnat myös pitivät puurakentamista ilmastotietoisena valintana, ja päätöksenteossa haluttiin painottaa paikallisten toimijoiden tukemista. Kunnat näkivät nämä myös asioina, joilla ne voivat brändätä itseään ja kohottaa kunnan itsetuntoa. Alatalon mukaan puun akustiset ominaisuudet koettiin erityisen hyvinä koulurakennuksissa, koska ne vähensivät merkittävästi yleistä melua. Yhteistä puukouluille oli puun laaja ja näkyvä käyttö, luonnonvalon hyödyntäminen sekä ekologisuuden lisääminen rakentamalla myös käytävät ja aulat toiminnallisiksi tiloiksi. Alatalon tutkielman johtopäätökset olivat, että puiset koulurakennukset koettiin erittäin onnistuneiksi ja puun käyttöä aiotaan jatkossakin jatkaa kunnissa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Autto.

18.59 **Heikki Autto kok:** Arvoisa rouva puhemies! On hienoa, että valiokunnassa on voitu käsitellä yksimielisesti tätä pitkän aikavälin ilmastosuunnitelmaa. Varmasti ministeri Multala ja ympäristöministeriön väki ansaitsevat kiitoksen siitä, että ne skenaariot ja sitä kautta tuotettu taustapohdinta ovat olleet ansiokkaita, kun valiokunnassa on voitu tällä tavoin tehdä työtä yhteen hiileen puhaltaen.

On selvää, että ihmiskunnan täytyy pystyä elämään sovussa planeettansa kanssa. Uskon, että Suomella on tässä työssä sillä tavalla aivan erityinen rooli, että jos jo nykyisellään maailman maat toimisivat kuten Suomi, tuottaisivat energiansa päästöttömästi ja käyttäisivät resurssejaan viisaasti ja luonnonvarojaan kestävästi, niin meillähän olisi jo vallan hyvä tilanne suhteessa siihen, minkälaiset resurssit planeettamme tarjoaa hyvinvoinnin pohjaksi. Ja jotta yhä useampi maa ottaisi mallia Suomesta — jotta yhä useampi maa haluaisi seurata niitä arvoja, joiden osalta Eurooppa varmasti tässä ajassa on niitä harvoja toivon majakoita maailmassa, kun puhumme siitä, että Eurooppa edustaa demokratiaa, ihmisoikeuksia, yhdenvertaista yhteiskuntaa, hyvinvointimallia mutta myös kestävästä kehitystä — on todella tärkeää huolehtia siitä, että meidän yhteiskuntamme on myös taloudellisesti menestyvä yhteiskunta, jotta todella sitten maailman maat haluavat meidän esimerkkiämme seurata. Vain tuolloin pääsemme siihen positiiviseen vaikutukseen, että myös ilmastonäkökulmat ja laajemminkin ympäristönäkökulmat otetaan maailmassa huomioon samalla tavalla hyvin kuin niistä Suomessa perinteisesti on huolehdittu ja kuin olemme tulevaisuudessakin sitoutuneet näistä asioista huolehtimaan.

Siksi on hirveän tärkeää, että samalla kun käymme tätä keskustelua niin ilmastotavoitteista kuin ylipäätään erilaisen saastuttamisen vähentämisestä ja ympäristönsuojelusta, joka on valtavan tärkeää, niin teemme sen kestävästä kehityksen periaatteiden mukaan niin, että samalla myös vahva sosiaalinen näkökulma ja taloudellinen näkökulma tulevat kaiken aikaa huomioituiksi, jotta se meidän asettama toimintatapa on se esimerkki, jota myöskin muut maailman maat haluavat tulevaisuudessa seurata.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Junnila.

19.02 **Vilhelm Junnila ps:** Kunnioitettu puhemies! Kiitoksia ministerille myös hyvin ajankohtaisesta huomiosta, mitä esimerkiksi jääkiekkoon tällä hetkellä tulee. [Naurua — Mika Lintilä: Siellä on tauko!] Sehän on niin, että Suomen miesten jääkiekkoliiga tuottaa ilmastokuorman, joka vastaa runsaan 540 suomalaisen vuotuista hiilijalanjälkeä. Asia on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2026 vp

tutkittu teknillisen yliopiston työryhmässä Lahdessa. Se perustuu VTT:n jäähalliportaalin kulutustietoihin sähköstä, lämmöstä ja vedestä, ja myös jätehuollon ja jäähoidon päästöt on otettu mukaan tähän hiilijalanjälkilaskentaan. Joku voisi ajatella, että mitä merkitystä tällä tänään sitten on, mutta myös Pohjois-Amerikan ammattilaissarja NHL on ympäristöohjelmassaan aika pitkällä, ja urheilullakin voi olla merkitystä, kun esikuvat ja seurat käyttävät vastuullisia valintoja.

Hyvin usein jääkiekon osalta tulee mieleen myös saatavuus. Yhtäältä se on sitä, pääseekö jääkiekkoa katsomaan paikan päälle, mutta toisaalta Suomessa myös esimerkiksi Elisan ja MTV:n riita on viime aikoina ollut julkisuudessa, kun kaikki ihmiset eivät ole päässeet MM-jääkiekkoa tällä kertaa katsomaan. Toisaalta on myös niin, että harrastusten kalteus on se, mikä erityisesti kodeissa puhuttaa. Jääkiekon osalta kuitenkin myös matkustaminen lienee merkityksellinen tekijä. Myös talousvaliokunnan mietinnössä on puhuttu logistiikan kilpailukyvyistä ja yhtäältä kotitalouksien ostovoimasta, jotka molemmat liittyvät tähän kokonaisuuteen. Talousvaliokuntahan on korostanut, että liikenteen päästöjen vähentämisen vauhdittamiseen tukitoimenpitein on syytä varautua pitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnittelussa liikenteen ja logistiikan kilpailukyvyistä ja kotitalouksien ostovoimasta huolehtien. Yhtäältä logistinen kilpailukyky, liikenne, liittyy myös siihen, miten me pääsemme harrastusten pariin, miten pääsemme jääkiekkoa seuraamaan, ja kotitalouksien ostovoima sitten myös harrastusten kalleuteen ja esimerkiksi paikan päällä lippujen ostamiseen tai sitten tämän ottelun seuraamiseen verkon kautta tai televisiosta.

Suomi johtaa kahden erän jälkeen Tšekkiä 3—1, mutta Suomi ei johda Tšekkiä ainoastaan jääkiekossa vaan myös esimerkiksi päästöttömässä energiassa. Suomessahan jopa 96 prosenttia sähköstä on päästötöntä ja energian loppukulutuksesta yli puolet, noin 52 prosenttia, tulee uusiutuvista. Tšekki sen sijaan nojaa hyvin vahvasti yhä fossiilisiin polttoaineisiin. Tässä suhteessa Suomi siis johtaa Tšekkiä myös ilmastopolitiikan saralla, eikä johdoisemamme rajoitu ainoastaan jääkiekkoon.

Kustannustehokkuus ja markkinaehtoisuus ovat talousvaliokunnan mielestä lähtökohtia myös ilmastopolitiikan ja sen sääntelyjärjestelmän suunnittelussa.

Arvoisa puhemies! On hyvin tärkeää, että puhutaan toimivasta taloudellisesta toimintaja investointiympäristöstä, jossa on myös sääntelyllä vakautta ja ennakoitavuutta. Nimitäin kyllä se on niin, että investoinnit ovat se, millä me pystymme puhdasta energiaa parhaiten tuottamaan, ja koko sääntelyjärjestelmän suunnittelun osalta investoinneilla on aivan valtavan suuri merkitys. Se luo yhtäältä työtä ja toimeentuloa suomalaisille mutta on myös ilmastopolitiikan suhteen perusteltua.

Kiitän vielä tässä kohtaa valiokunnan jäseniä ja eduskuntaa, että tästä mietinnöstä saatiin yksimielinen. Se ei aina ole ilmastopolitiikan saralla ollut selvää, mutta tällä kertaa näin on, eli kaikki puolueet ovat tämän hyväksyneet. Talousvaliokunnan yksimielinen kannanottoehdotus siis on, että ”eduskunnalla ei ole huomautettavaa selonteon johdosta”, ja eduskunta hyväksyy kannanoton selonteon johdosta. — Toivotaan, että ministerikin vielä ehtii katsomaan tuota viimeistä erää, jossa Suomi sitten Tšekin kaataa. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kallio.

19.07 **Vesa Kallio kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Pahoittelen nyt niille, jotka haluaisivat ennättää katsomaan sitä ottelua, mutta nyt vielä kun harvoin pääsee aiheesta puhumaan. — Tässä kun tuli edustaja Junnilalta hyvin tämä jääkiekko, niin katsoin sitten ihan anekdoot-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2026 vp

tina hieman, että formula ykkösillä on tavoitteena olla hiilineutraaleja vuoteen 2030 mennessä, ja he käyttävät nyt sataprosenttisesti synteettistä polttoainetta. Toki päästöjä aiheutuu sitten, niin kuin monessa urheilulajissa, itse sen urheilun sinänsä sijaan siitä, kun siellä katsojia ja muita liikkuu. Mutta joo, hyvä, että kaikilla on tavoitteita.

Edelleen jatkan tästä puurakentamisesta:

Metsäbiotalouden tiedepaneelin tutkimuksen mukaan rakennettu ympäristö aiheuttaa tosiaan kolmanneksen kaikista Suomen päästöistä. Tässä heidän tutkimushankkeessaan on laadittu tällaisia skenaarioita, joissa puun käytön lisäämisellä rakentamisessa voisi vähentää rakennetun ympäristön vuosittaisia kokonaispäästöjä jopa reilusti yli kymmenen prosenttia verrattuna nykyiseen tasoon. Tiedepaneelin mukaan puurakentamisen lisäämisellä saavutettavat päästösäästöt ovat merkittävän suuria suhteessa keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelmassa esitettyihin muihin päästövähennystoimiin — nyt puhutaan tietysti tästä pitkästä aikavälistä, mutta kaikki nämä liittyvät toisiinsa — ja puurakentamisen mahdollisuuksia ilmastopolitiikassa ei Metsäbiotalouden tiedepaneelin mukaan ole otettu Suomessa vielä riittävän hyvin huomioon. Esimerkiksi Tanskassa rakennusten päästörajojen kiristyminen on lisännyt biopohjaisten rakennusmateriaalien käyttöä. Lisäksi EU:ssa valmistellaan parhaillaan vapaaehtoisia hiilivarastomarkkinoita, jotka voivat toteutessaan parantaa puupohjaisten ratkaisujen kilpailukykyä.

Arvoisa puhemies! Puurakentamisen alalta arvostellaan, että Suomessa vuosikymmeniä puhuttu puurakentamisen edistäminen usein vesitetään päätöksenteossa. Arvostelu kohdistuu jopa yksittäisiin virkamiehiin, joiden nähdään jarruttavan puurakentamisen kehittymistä. Myös tulossa olevan rakennuslain muutoksen materiaalien päästöjä koskevia kriteerejä pidetään puurakentamisen toimijoiden taholta niin löysinä, etteivät ne edistä rakentamisen päästöjen vähentämistä ainakaan riittävällä tavalla. Alan mukaan rakennusten hiilijalanjälkilaskenta on luotu tavalla, joka peittää materiaalivalintojen merkityksen. Tätä toimijat perustelevat sillä, että koska hiilijalanjälki lasketaan koko elinkaarelle 30:stä 50:een vuoden ajalta, laskelma korostaa energian käyttöä eivätkä materiaalivalinnat näy laskennassa riittävästi.

Arvoisa puhemies! Kaikki rationaaliset argumentit tukevat puurakentamisen edistämistä. Poliitiikan ongelmana on liian usein asioiden politisoituminen, ja ristiriitaiset ja riitaiset näkemykset metsien käytöstä haittaavat myös puurakentamisen edistämistä ja näkymää pidemmälle tulevaisuuteen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Elo.

19.10 **Tiina Elo vihr:** Arvoisa puhemies! Käytän nyt minäkin tässä vielä toisen puheenvuoron.

Ajattelen myös, että on sinänsä arvokasta, että niin ympäristövaliokunta kuin talousvaliokuntakin ovat tässä pystyneet muodostamaan yhtenäisen kannan tähän pitkän aikavälin ilmastosuunnitelmaan, ja näissä kannoissa myös on nostettu sitä kritiikkiä, mikä täällä on esiin noussut ja mikä toivottavasti sitten osaltaan vie tätä suunnitteluprosessia eteenpäin.

Olennaista on tosiaan sen myöntäminen, että nykyisillä toimilla Suomi ei ole pääsemässä näihin asetettuihin tavoitteisiin, ja siksi lisää toimia tarvitaan. Ympäristökriisien taustalla se ydinongelma on luonnonvarojen ylikulutus. Kulutamme enemmän kuin tämä planeetta kestää, ja siihen pitäisi Suomessakin pystyä puuttumaan nykyistä tehokkaammin. Kier-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2026 vp

totaloushan on tässä sinänsä avainasemassa, ja tässä meillä on petrattavaa, ja toivon, että se nyt vielä näkyisi loppukaudella hallituksenkin politiikassa nykyistä vahvemmin.

Käytänkin nyt tilaisuutta hyväkseni kysyäkseni, että kun muistaakseni hallitus päätti tätä jäteveron nostosta kymmenellä miljoonalla, niin onko tämä nyt etenemässä ja tulossa siten käytäntöön? Se nyt on yksi keino siihen, että saadaan kiertotaloutta vauhditettua.

No, rakentaminen on yksi keskeinen sektori. Edustaja Kallio tässä hyvin nosti puurakentamista, jossa meidän Suomessakin pitäisi pystyä olemaan parempia. Itse ajattelen, että tämä ei ole sellainen teema, joka jakaa poliittisesti, vaan ennemminkin tätä ovat kaikki halunneet osaltaan vauhdittaa, ja toivottavasti siihenkin niitä keinoja löytyy. Se on juuri sitä metsätalouden jalostusarvon nostoa, mitä myöskin peräänkuulutetaan näissä valiokuntien kannanotoissa. Eli jotta me siitä rajallisesta, arvokkaasta puuraaka-aineesta saataisiin enemmän irti, niin sitä jalostusarvoa pitäisi pystyä nostamaan, ja puurakentaminen on yksi osa sitä, jossa toivon tosiaan, että päästäisiin eteenpäin. Kiinnostavaa kuulla, jos ministerillä on tähän jotain uutta kerrottavaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Olkaa hyvä, ministeri Multala.

19.12 Ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala: Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitos hyvästä keskustelusta. — Tosiaan muutamia kysymyksiä ja huomioita, joihin tässä yritän vastata:

Todellakin tämä ilmastolain mukainen suunnittelujärjestelmä on aika monimutkainen, ja tätä ollaan parantamassa. Työ on aloitettu niin, että sitten seuraavalla hallituspohjalla, joka neuvotteluissa istuu, olisi paremmat tiedot käytettävissä, ja myös näen, että tiedot siitä, jos tätä ilmastolain mukaista suunnittelujärjestelmää halutaan muuttaa, sillä se toki edellyttää sen lain päivittämistä.

Nyt on edetty sen nykylain mukaisesti. Siinähan edellytetään tätä pitkän aikavälin suunnitelmaa tehtäväksi, ja nyt se tehtiin ensimmäistä kertaa, kerran kymmenessä vuodessa. Sitten tämä keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelma tehdään joka hallituskausi ja maankäyttösektorin ilmastosuunnitelma joka toinen hallituskausi. Sen vuoksi emme kokeneet, että tätä maankäyttösektorin ilmastosuunnitelmaa nyt olisi ollut tarpeen päivittää, koska edellisenkään hallitus ei vielä kyennyt siihen kaikkia resursseja osoittamaan ja nyt olemme pyrkiineet siihen tuomaan myös lisää resursseja ja toisaalta toimeenpanemaan sitä, koska siinäkin oli vielä vajetta, joten siinä mielessä pidän tärkeänä, että nämä toimet ovat myös pitkäjänteisiä. Sitten tätä maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman päivittämistä varmasti kannattaa miettiä heti siellä hallitusneuvotteluissa, kuten tietysti kaikkien muidenkin näiden suunnitelmien edellyttämien toimien tai käytännössä sen meidän hiilineutraalisuustavoitteen edellyttämien toimien.

Tämä meidän oma ilmastopolitiikkahan ei tietenkään ole ainoa asia, joka näitä päästövähennyksiä ohjaa, vaan päinvastoin meillähan on erittäinkin vahvaa lainsäädäntöä Euroopan unionista, ja on tietysti hienoa, että tässä mietinnössään talousvaliokunta myös korostaa päästökaupan merkitystä ilmastopolitiikan keskeisenä ohjauskeinona. Sehän on ollut myös hallituksen linja, että siitä tulee jatkossakin pitää kiinni, ja sitä vaikuttamistyötä ollaan tehty ihan pääministeritasolta asti sinne Eurooppaan, että näin olisi myös jatkossa. Se on suomalaisten yritysten etu ja ylipäättään eurooppalaisten yritysten etu, että meidän investointiympäristö pysyy vakaana ja se on ennustettava ja näitä investointeja päästöttömiin ja vähäpäästöisiin teknologioihin kannattaa tehdä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2026 vp

No, kiertotaloudesta: Joo, tässä on todellakin monta asiaa liikenteessä. Tätä jäteveron laajennusta valmistellaan tuolla VM:ssä. En osaa ihan tarkasta aikataulusta sanoa, mutta sen pitäisi siellä edetä. Meillä on myöskin tämä jätelain uudistus, jossa ensimmäisessä vaiheessa avataan markkinoita mutta toisessa vaiheessa olisi tarkoitus vielä tällä hallituskaudella saada sieltä eteenpäin joitakin sellaisia elementtejä, joilla päästäisiin jätelaista enemmän kiertotalouslain suuntaan. Sen lisäksi on näitä tällaisia ehkä teknisempiä yksityiskoh-
tia, kuten se, miten määritellään näitä ”ei enää jätettä” -kriteereitä ja tämän tyyppisiä, mikä välillä on esteenä, niin että vaikkapa tällä hetkellä meidän yhdellä isoimmista aloista, kaivannaisteollisuudessa syntynyttä kuonaa tai jätettä — tai tällä hetkellä jätteeksi määriteltävää — on vaikea hyödyntää vaikkapa lähialueilla tien rakentamiseen tai muuhun vastavaan. Tähän pyritään hakemaan joustavuutta. Totta kai myös rakennusala on erittäin tärkeä tässä, koska siellä syntyy paljon käyttökelpoistakin jätettä, ja siellä on myös osaamisen päivittämisen tarvetta siinä, että osataan sitten purkaa esimerkiksi rakennuksia siten, että niitä voidaan uudelleen hyödyntää. Sen lisäksi on vielä tietenkin EU-tasolla tämä heidän oma — tai tietysti meidänkin siihen vaikuttama — kiertotalousasetus, Circular Economy Act, joka on tarkoitus tietysti sitten Suomessakin toimeenpanna, mutta se on vielä tuolloillaan.

Kiertotaloutta totta kai haluamme vauhdittaa, se on ihan selvä, koska se on yksi avain siihen, että saadaan samanaikaisesti vähennettyä päästöjä ja vähennettyä luonnonvarojen käyttöä, hyödynnettyä ne, mitä on kerran hyödynnetty, mahdollisimman tehokkaasti ja pitkään.

Sitten vielä oli muutama kysymys tai oikeastaan enemmänkin maininta siirtokapasiteetista:

Fingridhän on tästä tehnyt nyt oikeastaan aika informatiivisenkin suunnitelman, jolla on ehkä helpompi viestiä myöskin niistä suunnitelmista. Toki on nyt saatu sillä hallituksen päätöksellä lisätä investointikapasiteettia ja myöskin saatu vauhditettua niitä. Sen haluan kuitenkin todeta, että tällä hetkellä tuotantoliittymäkyselyitä on ollut noin 400 gigawatin verran ja kulutusliittymäkyselyitä noin 70 gigawatin verran. Meidän tuotantokapasiteetti tällä hetkellä on 25 gigawattia, ja toisaalta huippukulutus viime talvena oli sen 15,5 gigawattia. Tämä kertoo siis siitä, että nyt kun ollaan huolissaan siitä, tuleeko meillä ikään kuin liikaa sähkönkulutusta, niin vaikuttaa siltä, että ei, vaan enemmänkin kysymys on juurikin siitä, että tämä uusi kulutus sitten saa liikkeelle myös näitä sähköntuotantoinvestointeja.

Itäisen Suomen osalta kehysriihessä on linjattu, että elinvoimakeskukset ottavat nyt vastuuta työryhmien esittämän toimeenpanosta siitä, että tätä työskentelyä organisoidaan niin, että kun näitä investointeja halutaan edistää alueellisesti, niin sinne tulee tällaisia alueellisia yhteistyötiimejä, joissa voidaan sitten paremmin suunnitella sitä, [Puhemies koputtaa] miten nämä julkiset ja yksityisen sektorin toimijat voivat yhteensovittaa verkkoon liittymistä ja myös tuotantoinvestointeja, kulutusinvestointeja ja niin edelleen. Eli pyritään tätä suunnittelua helpottamaan tätä kautta ja siten tuomaan tietysti myös varmuutta näille investoinneille, kun tiedetään ne Itä-Suomen tietyt rajoitteet, mitä siellä on vaikkapa tuuli-voimarakentamiseen liittyen. — No, ehkäpä lopetan, kun puhemies koputtaa, niin että päästään kaikki katsomaan jääkiekkoa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Puheajan suositus oli puhemiesneuvostosta viisi minuuttia. Sen vuoksi tässä naputtelen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2026 vp

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen kannanotoksi valtioneuvoston selonteon VNS 11/2025 vp johdosta. Asian käsittely päättyi.